

Skrivövningar

Låt eleverna få ett anteckningsblock och uppmuntra dem till att skriva något varje dag. Det kan vara korta beskrivningar av människor, händelser eller platser. Detta övar förmågan att hitta ord för sina tankar.

Låt eleverna skriva dagbok. De kan skriva som sig själva eller låtsas att de är någon helt annan t.ex. en bonde på 1800-talet, en kanin i en djuraffär eller ett källarspöke.

Låt eleverna skriva brev:

1. Till någon i klassen eller en brevvän på annan skola
2. Till sig själva om tre år
3. Ett kärleksbrev som de själva skulle vilja få

Låt eleverna jobba med synonymer. Låt dem skriva om meningar och byta ut vissa ord mot synonymer. Låt eleverna hitta på egna ord som de aldrig hört förut för t ex älskling, mössa, vacker, frysa, sova.

Klipp ut bilder ut en tidning. Låt eleverna välja varsin bild att skriva om.

Låt eleverna skriva bruksanvisningar till påhittade apparater, ju krångligare desto bättre.

Eleverna jobbar i par och gör serier om tre rutor. En skriver text i pratbubblor och den andra får efter det rita bilder som passar ihop med texten. Sedan kan man göra tvärtom och en får rita bilder som den andra får skriva text till.

Låt eleverna skriva ner ett antal substantiv och sedan lika många verb. Klipp ut orden. Dra ett verb och ett substantiv och sätt ihop till en kort mening. Det kan bli många tokiga och roliga meningar. Låt eleverna skriva en berättelse om en av meningarna.

Låt eleverna titta i ett uppslagsverk och välja ett ord som de inte själva känner till. De ska sedan skriva en trovärdig förklaring på ett trovärdigt språk till vad ordet betyder/saken används till. De får sedan läsa upp den rätta förklaringen och sin egen påhittade förklaring och låta klasskompisarna gissa vilken som är rätt. Diskutera vilket språk som används i uppslagsverk.

Låt eleverna var för sig hitta på 10 ord. Det ska vara ord som man kan se (substantiv). Låt dem två och två bilda nya ord genom att sätta samman två av de ord de tidigare skrivit ner (ett ord från varje elev). Eleverna får sedan var och en läsa upp sitt favoritord. Låt dem var för sig skriva några meningar om något av orden. Vad kan "saken" användas till? Vem kan använda sig av den? Hur ser den ut?

Samla ihop en serie av bilder som tillsammans visar ett händelseförlopp. Låt eleverna parvis lägga bilderna i den ordning de finner rätt och sedan skriva en berättelse utifrån bilderna.

Låt eleverna välja ut varsin bokstav att undvika. Låt dem sedan skriva berättelser som består av ord som inte innehåller den bokstaven. De som vill kan sedan få läsa upp sina texter och låta övriga elever gissa vilken bokstav som saknas.

Låt eleverna skriva fortsättningen på meningar som du påbörjat t ex "När jag var på väg hem från skolan stod plötsligt en stor resväska vid väggkanten..." eller "Om jag vetat vad som väntade innanför dörren hade jag aldrig öppnat den..."

Välj en titel som alla elever ska skriva en kort berättelse om t ex "Den onda kiosktantens hemlighet". Ge sedan varje elev en lista med tre hemliga ord som ska ingå i berättelsen. Alla elever ska få olika ord. Låt eleverna läsa upp berättelserna för varandra parvis och gissa vilka de hemliga orden är.

Välj ett hus som finns på riktigt och låt eleverna skriva två beskrivningar av huset. En som passar in i en berättelse som heter "Den soliga sommardagen" och en som passar i berättelsen "Vålnadens natt".

Låt alla elever få två papperslappar. På den första skriver man en fråga som börjar med: Varför... På den andra lappen skriver man en mening som börjar med: Därför att... Samla alla lappar i två högar. Dra en lapp ur varje hög och läs den fråga och svar ni får.

Alla elever har tre papper. På lapp 1 skriver man en plats där berättelsen ska utspela sig. På lapp 2 skriver man vem berättelsen handlar om. På lapp 3 skriver man ett problem som personen har. Lägg alla lappar i tre högar. Låt varje elev dra en lapp ur varje hög och låt dem sedan hitta på en berättelse med lapparna som utgångspunkt.

Dela in eleverna i grupper om ca fem stycken. Alla skriver överst på pappret en början på en berättelse. Låt sedan eleverna vika ihop pappret så att endast den sista meningen syns. De får sedan skicka pappret vidare till den som sitter närmast till vänster. Den näst på tur får endast läsa den sista meningen och ska sedan skriva en fortsättning som han/hon tror passar ihop med det som tidigare skrivits. Låta eleverna skriva några minuter innan lapparna skickas vidare. Åter viks pappret ihop så att endast den sista meningen syns. När alla i gruppen skrivit på berättelsen läser man upp vad som står.

Läs deckargåtor och låt eleverna skriva egna.

Klipp ut notiser om brott. Diskutera gemensamt vad som kan få en människa att begå ett brott. Låt eleverna skriva berättelser där de hittar på förklaringar till bakgrunden och följderna av brotten i notiserna.

Klipp isär meningar. Låt eleverna försöka pussla ihop meningarna så att de blir begripliga. Låt sedan eleverna skriva egna meningar som de sedan klipper isär och låter en kompis pussla ihop.

Beskriv ett vardagsföremål t ex en gaffel för en rymdvarelse som inte har en aning om hur något på jorden fungerar. Gör ett gemensamt exempel och låt sedan eleverna arbeta i par där en beskriver (skriftligt eller muntligt) och den andra gissar vilket föremål det rör sig om.

Låt eleverna skriva varsin mening om snö. Sätt ihop meningarna till en dikt. Ingen får dock börja med ordet snö och orden vit och kall i alla former är förbjudna.

Namndikter. Låt eleverna utgå från bokstäverna i sitt namn och skriva ord som kännetecknar dem. De kan sedan göra tvärtom och välja ord som inte kännetecknar dem.

Låt eleverna klippa ut 20 ord ur en tidning som ska kunna användas till en dikt om vänskap. Låt eleverna sedan lämna sina ord vidare till en klasskompis som får skriva en dikt med hjälp av orden. Det blir därmed en dikt av ord någon annan valt.

Poesibingo. Låt alla göra sin egen bingobricka. Deltagarna skriver därefter ett ord i varje ruta. De kan använda vilka ord de vill. Sedan läser någon en dikt. Orden som finns med i både dikten och på brickan får strykas. Det kan utvecklas vidare till att skriva om orden som blir över.

Låt eleverna skriva om en känd saga så att den utspelar sig i nutid.

Låt eleverna skriva en saga där det finns en drottning, en utter och en tårta med. Eller något helt annat som du bestämt.

Låt eleverna skriva en saga som slutar med någon av följande rader:

...men när solen gick upp förvandlades prinsessan till sten.

...och sen levde draken och prinsessan lyckliga i alla sina dagar.

...och sen levde prinsessan och flickan utan hår lyckliga i alla sina dagar.

...och så gick det till när trollfar fick sin guldtand.

Låt eleverna skriva om en känd saga så att någon av bifigurerna är den som berättar vad som sker och vi får se händelserna ur den personens synvinkel, t ex jägaren i Rödluvan, en av Askungens styvsystrar eller trollet i Bockarna Bruse.

Textbombning. Låt eleverna välja ut någon text de skrivit och skriva av den på en papperslapp. Vik ihop lapparna och göm på olika ställen i skolan. Utmana en annan klass att hitta så många lappar som möjligt och sedan skriva egna texter.

Personbeskrivningar

Låt eleverna göra en beskrivning av sig själva i tredje person. Beskrivningen kan de göra ur olika synvinklar:

1. Låtsas att det är någon som gillar dem som berättar
2. Låtsas att det är någon som ogillar dem som berättar
3. Ljuga ordentligt tre gånger, men försöka få det att smälta in i berättelsen
4. Låt dem berätta om hur de kommer se ut/vara om 20 år

Låt eleverna göra en efterlysning av en person. T ex kan de göra efterlysningar av varandra i klassen. Låt de andra eleverna gissa vem efterlysningen gäller.

Beskriv en person genom att beskriva personens rum eller hus

Platsbeskrivning

Frågor till hjälp för att beskriva en plats:

1. Vilka detaljer på platsen berättar vad det är för årstid?
2. Vilka detaljer berättar om hur mycket klockan är?
3. Hur beskriver du vädret bäst genom att berätta om vad en person på platsen gör eller upplever med sina sinnen?
4. Hör du några ljud/känner några dofter?
5. Finns det djur eller människor där? Vad gör de i så fall?
6. Händer det något eller har det nyss hänt något?
7. Vad är det som gör den här platsen speciell i detta ögonblick?
8. Finns det något som kan göra läsaren nyfiken på vad som ska hända?

Övningar:

1. Låt eleverna söka upp en plats de vill beskriva. Låt dem lyssna, lukta, känna och titta noga. Låt dem samla beskrivande ord och ta med till skolan och skriva om platsen.
2. Beskriv en kuslig plats.
3. Beskriv en härlig plats. Låt eleverna göra en beskrivning till en rese katalog.
4. Låt eleverna beskriva sin favoritplats.
5. Lyssna på musik och blunda. Låt eleverna skriva ner de bilder de ser i huvudet.
6. Skriv en haiku om en plats. Första raden ska ha fem stavelser, andra sju och tredje fem.
7. Låt eleverna beskriva miljön utan att direkt nämna vilken plats det rör sig om. Påminn eleverna om att blanda in alla sinnen när de gör sin beskrivning. Låt eleverna läsa varandras beskrivningar parvis och gissa vilken plats det rör sig om.
8. Låt eleverna beskriva en promenad på en för dem välkänd plats ur en hunds perspektiv.

Beskriva en händelse

1. Tänk ut en känsloladdad händelse där två personer varit inblandade. Beskriv händelsen ur först den enas och sedan den andras perspektiv.
2. Klipp ut roliga eller spännande tidningsnotiser och låt eleverna skriva en berättelse om någon av notiserna.
3. Låt eleverna minnas något tillfälle då de varit arga, rädda, besvikna, ledsna, förvånade, stolta, förälskade, skamsna eller fulla av hat. Låt dem skriva en berättelse om denna händelse. De får gärna brodera ut berättelsen och förändra den bara de får fram känslan de kände.
4. Låt eleverna beskriva ett möte t.ex. ett möte med någon de skulle vilja träffa eller ett möte de aldrig skulle vilja vara med om.
5. Låt eleverna beskriva ett möte mellan två serie- eller sagofigurer som aldrig förekommer tillsammans. Vad händer? Beskriv figurerna utförligt.
6. Låt eleverna skriva en berättelse om ett avsked mellan två personer som kanske aldrig mer kommer ses.
7. Låt eleverna skriva om en vardaglig händelse, som att äta frukost, ta på sig skorna eller borsta tänderna, som om det vore ett spännande avsnitt i en rysare.

Att tänka igenom när man ska skriva en berättelse:

1. Vem handlar berättelsen om?
2. Finns det en huvudperson eller flera?
3. Vilka egenskaper har personerna, hur gamla är de och ur ser de ut?
4. Var bor personerna?
5. Vad handlar berättelsen om?
6. Är den rolig, sorglig eller läskig?
7. Är berättelsen lång eller kort?
8. När utspelar den sig? Dåtid, framtid eller nutid?
9. Hur börjar berättelsen?
10. Hur slutar den?

Lär gärna eleverna att arbeta med tankekartor över personer, händelser och miljöer så att de lättare minns vad de tänkt ut.

Visa eleverna på olika sätt att börja en berättelse. Exemplifiera gärna genom att läsa början av några olika böcker. Diskutera hur författaren gjort för att skapa spänning.

Dessa övningar är tagna från:

Att skriva en historia av Mats Wänblad

Skrivövningar av Lasse Ekholm

Skriv om och om igen av Katarina Kuick och Ylva Karlsson

Börja skriva! Av Annika Nasiell och Maria Ström

Skriv överallt – ett projekt av Länsbibliotek Östergötland, Regionsamfundet Östsam och Kulturrådet

Författaren Malin Isaksson

samt från egen erfarenhet

Böckerna finns att låna från skolbiblioteksavdelningen och folkbiblioteken.

/Erika Käll